

Zapis fokusne skupine MATES, Mariborski zapori 28.6.2017

Prisotnih 5 paznikov in pravosodni policist svetnik (A, B, C, D, E, F)

Moderator (M)

Najprej sem predstavil projekt, nato podal nekatere statistične podatke o radikalizaciji in zaprtih salafistih.

A: Če bi nam prej povedali kakšna bo tematika, bi se boljše pripravili. Sedaj nimamo statističnih podatkov.

M: Nisem želel, da se naprej pripravite, sem jaz postregel s statistiko

C: Ko govorimo o radikaliziranih, smo do sedaj imeli dva takšna v našem priporu. Eden je bil celo nemški državljani.

D: Pisal se je Kruze. V bistvu so ga zaradi tega ker je bil potencialno nevaren terorist kasneje izročili Avstriji. Aretirali so ga po naključju ob identifikaciji, kjer se ni hotel identificirati in celo napadel policista.

B: Ta je bil čuden, zavračal je hrano, spal na tleh, ni pustil, da mu čistimo celico in poudarjal, da je vse nečisto, ker ne prihaja od njegovega boga. Na koncu sem mu razložil, da nečistoča ni ravno v skladu z muslimansko vero in se je celo strinjal

M: Je bil deležen posebne obravnave?

D: Bil je pod večjim nadzorom, posebnih procedur ni bilo

C: Saj niti nimamo posebnih procedur za upravljanje s take vrste zaporniki.

A: V bistvu nimamo nobenih navodil in priporočil kako.

B: Še enega smo imeli, ta se je pisal Zupančič, je pa bil zaprt zaradi umora očeta. O njem ne moremo govoriti, da je rekrutiral, nasprotno ta je iskal kanale in kontakte za odhod na bojišče v Sirijo.

D: Tu je še Mahnutović, ki je na poti radikalizacije in postaja rekruter. Je pa res, da smo edine podatke o njem dobili od policije in ne iz centralnih nacionalnih ali evropskih baz obsojencev. Pri njem so nam policaji razložili, da je na poti radikalizacije, ter predstavlja veliko tveganje.

B: Še enkrat podarjam, da nimamo protokolov, se pa v sodelovanju s policijo dogovarjamo o neformalnih protokolih za obravnavo potencialnih radikaliziranih rekruterjev.

E: Potrebovali bi protokol in seveda dostop do evropskih baz podatkov o zapornikih, kjer bi se izpisal dosedanji CV in postopki, kateri se naj uveljavljajo v primeru radikaliziranega zapornika, ki je tudi rekruter. Če bi imeli protokol, bi brez težav izvajali nadzor.

Poudariti pa moram, da tisti, ki novačijo to delajo prikrito. Vsekakor se ne izpostavljajo in odkrito kažejo svoje namere.

F: Imeli smo nacista, s katerim sem imel tudi težave, a na koncu sem mu uspel razložiti, da je širjenje nacističnih in drugih radikalnih idej pač protizakonito. Če bo nadaljeval, bo imel težave. Če ocenimo, da obstaja možnost rekrutiranja in radikalizacije, takšno osebo osamimo v prostem času, ko so zaporniki skupaj. Celice so za eno osebo, tako, da tam nimajo stika z ostalimi.

M: Kako pa mislite, da bi lahko potekala re-socializacija radikaliziranih?

E: v sistemu, ki ga imamo je radikalizacija nemogoča Zapor je kot hotel in nekateri si celo želijo priti nazaj. Zapor je tudi dober kraj za rekrutiranje.

F: Ves čas nas vlačijo po medijih in pošiljajo pritožbe v Bruselj češ kako slabo se ravna z zaporniki pri nas. V bistvu pa je zapor hotel, tudi kličejo lahko policijo.

B: Se nam je že zgodilo, da je zapornik klical 113 zaradi izgredov med jetniki, da bi nas s tem očrnil. Potem so nas s policije klicali, ča ne vemo, da imamo konflikt v zaporih.

M: Kako pa bi vi nadzorovali radikalizirane po izpustu? Slovenija namreč nima parol officerjev in nadziranega pogojnega dopusta.

E: Nemčija pozna tako imenovane visoko zavarovane zapore, kjer se znajdejo tudi radikalizirani. Po izpustu so ti pod 24 urnim nadzorom. Tudi mi bi morali na nek način nadzirati takšne potencialno nevarne izpuščene. Sistem za njih bi moral biti naslednji: varnostni zapor, preprečevanje gibanja po izpustu, preprečevanje druženja s potencialnimi radikaliziranimi.

B: sedaj se oblikuje zakon o pogojnem izpustu, vendar za lažje oblike kaznivih dejanj.

B: Ti ki se radikalizirajo in padejo pod vpliv že v zgodnji mladosti zaradi različnih razlogov: ločeni starši, neprimerna vzgoja oz. nobene vzgoje.

C: Najverjetneje gre za permisivno vzgojo in pomankanje vzornikov. Kruze je verjetno iskal načine iniciacije.

F: Seveda, potem pa se je našel v Islamskem radikalizmu. Prej ga nihče ni upošteval, sedaj je naenkrat nevarni salafist in to še rekruter.

D: Ta je bil tako spran, da je novačil še celo paznike. Končno se je počutil pomembnega. Zato mislim, da ni bil tako nevaren in uspešen rekruter, kot tisti karizmatični, ki se ne izpostavljajo preveč.

C: Radikaliziran posameznik se bo zelo težko de-radikaliziral, če so mu ponujene samo materialne dobrine. Njegova rakrutacija je namreč obojestranska: spiritualna in materialna.

E: Vendar materialna nagrada v primeru de-radikalizacije ne more biti učinkovita in legitimna metoda. Radikalizirani osebi je namreč obljubljeno marsikaj, še več njegovi družini. Radikalizirani prejemajo tudi mesečno rento kot predplačilo za nalogo, ki jo bo v imenu boga moral opraviti v prihodnosti.

M: Kako pa bi lahko lažje nadzirali radikalizirane posameznike v zaporu?

B: Želeli bi si dostop do evidenc prekrškov, ki jih je oseba zagrešila v drugih državah. Naše tožilstvo namreč posreduje osnovne informacije, vse ostalo zvemo iz osebnih razgovorov z zaporniki.

E: Kot sem že razložil je problem v sistemski izmenjavi podatkov med različnimi deležniki na nacionalnem in mednarodnem nivoju. Če bi imeli nek dostop do evropske baze podatkov, kjer bi evidentirali vse prekrške in kazniva dejanja v vseh EU državah. Podatki bi morali biti aktualizirani tudi s podatki tajnih služb.

F: V bistvu bi morali imeti dostop do vseh podatkov povezanih z zapornikom, če smo že v tako imenovani digitalni dobi. Za kaj takšnega je potrebno narediti zakonsko podlago na nacionalnem in evropskem nivoju.

C: O tujcih nimamo praktično nič podatkov. Vse moramo zvedeti sami. Zato sumim, da je radikaliziranih veliko več, kot imamo informacij. Pravi rekruterji so prikriti

Tudi ostali so se strinjali z zadnjo izjavo.

E: Zato še enkrat poudarjam, da bi varnostni zapori olajšali procedure z radikaliziranimi. Tak zapor ti da več časa za delo z radikaliziranim posameznikom. V regularnem zaporu se vedno pojavi težava kršenja človekovih pravic. To nam očitajo ves čas za takšne bedarije, da ne moreš verjet.

F: Na koncu se vprašaš čigave pravice so tukaj kršene, kjer se delikvent, ki je prišel v nasprotje z zakonom, ves čas sklicuje na človekove pravice. Medtem je pošten državljan nezaščiten in se nima na kaj sklicevati, če živi v skladu z zakonom.

E: V zaporu moramo paziti še celo na način izražanja, da ne užalimo kakšnih skupin. Sovražni govor je najlažje navreči kot sredstvo kršenja nekogaršnih pravic.

D: Nujno bi morali povečati budžet namenjen boju proti terorizmu in izdelati jasne načrte, kjer bi se razmišljalo o človekovih pravicah poštenih državljanov. Da pa ne bodo kršene pravice delikventov, naj službo varnostnikov opravljajo kar roboti.

M: Da se navežem, kako bi torej izboljšali boj proti radikalizaciji, de-radikalizacijo in re-socializacijo?

D: Ad hoc je treba sprejeti zakone za boj proti terorizmu in obravnavi tistih povezanih z njim.

F: Tudi Schengen bi se moral izvajati bolj striktno. Kar imamo sedaj ni pravi nazor meja. Trenutno smo podhranjeni v zagotavljanju varnosti.

E: O varnostnih vidikih terorizma in radikalizacije v Evropi bi morali razpravljati pred leti, morda že v devetdesetih, da bi bili sedaj pripravljeni na situacijo. Jugoslovanski modeli so sicer učinkoviti, a bi jih bilo potrebno modernizirati.

A: Operativa je popolnoma podhranjena in Varnostni svet ni zaznan kot relevantno telo. Na tem je potrebno še marsikaj narediti

C: Potrebno bi bilo popolnoma filtrirati internetne vsebine, ki nagovarjajo k radikalizmu.

E: Tudi med migranti je bilo ogromno oseb in skupin moških, ki so imeli sumljive vsebine na telefonih. Pa nič, še vedno so dovoljene in vsi lahko imamo dostop do njih.

B: Pri nas so poizkusili kopirati skandinavski sistem kar pa je neumnost, saj so kulturno-sociološke razlike med nami in skandinavci prevelike.

E: Takšni sistemi so pri nas impotentni in neučinkoviti. Za uveljavitev takšnega sistema bi morale biti družbene vrednote drugačne, pred vsem pa bi morali imeti dovolj časa in denarja za uspešno implementacijo.

F: Mogoče bi morali imeti različne sisteme na različnih lokacijah. Nesmiselno je mešati več sistemov na enaki lokaciji. Rešitev je v dizlociranih enotah za različne tipe zapornikov.

C: Predvsem pa je za uspešno preprečevanje radikalizacije ali re-socializacijo potrebno angažirati starše. Ti morajo imeti več časa in denarja za otroke. O družbenih vrednotah bi morali učiti njih. Že iz prehoda iz socializma v kapitalizem so se vrednote močno spremenile. Lahko si predstavljate kako drastična sprememba je to za migranta, ki prihaja v nov, kulturološko drugačen prostor.

E: Sedaj se prenaša preveč odgovornosti na mladostnika, ki naj bi se re-socializiral. Naše izkušnje in statistični podatki o brezdomcih kažejo, da se ti raje vračajo k kaznivim dejanjem in v zapor, saj ne prenesejo bremena družbene odgovornosti re-socializacije.

C: Mladina sledi večino, zato bi morali vrednote najprej priučiti odraslim. Prav tako se radikalizacija ne zgodi čez noč in spremembe se opažajo. Odgovorni starši in okolica bi morali to opaziti ter prijaviti.

E: Zato moramo razviti uspešen program detekcije sprememb pri mladostniki katerega bi izvajali v šolah, zavodih, verskih skupinah, lokalni skupnosti in nenazadnje doma. Ti podatki morali biti dostopni v internacionalnih bazah, saj je bolje preprečevati kot zdraviti.

F: Omenili ste neuspešen program za katerega je bilo v Franciji zapravljenega ogromno denarja. Očitno ga niso oblikovali skupaj s pomembnimi deležniki. V primeru islamskega radikalizma bi morali v oblikovanje orodij in counternarratives vključiti islamsko skupnost.

B: Omejiti bi morali tudi vsebine na internetu in zaposliti mlade, da ne bi imeli časa za bedarije.

C: Osnova pa je primerna zakonodaja. Ko imaš jasne predpise lahko skupaj s starši oblikuješ načine detekcije in de-radikalizacije. Različni prekrški so namreč različno obravnavani v različnih državah. Moteča so tudi pogajanja med tožilci in odvetniki, ki jim je pomembno zapreti primer, da lahko pokažejo kako učinkovito delajo.

F: Nihče se ne vpraša ali je bila kazen primerna za posameznika. Pomembno jim je le, da lahko Ministrstvo pokaže kako so skrajšali postopke in povečali število rešenih primerov. Kazen mora namreč biti vzgojna in pravična. Sedaj je morda pravična, vzgojna pa vsekakor ne. Zapora se namreč boji samo tisti, ki še ni bil. Zaporniki imajo namreč tudi krajše čakalne dobe pri zdravniku. Potem pa mi prosim povejte kdo ima več pravic delikvent ali pošten državljan?

E: Zato bi morali iz inštituta pogajanja izvzeti različne skupine vključno z radikaliziranimi in rekruterji. Za takšne bi moral obstajati tudi izoliran zapor in striktna jasna zakonodaja. Če se navežem na kopiranje skandinavskih modelov, pri njih je delo v zaporu obvezno, pri nas pravica. Zapor za posebne nevarne skupine bi moral imeti stroga pravila in bit izvzet izpod domene varuha človekovih pravic.

B: Ta je v Sloveniji izsilil, da morajo imeti zaporniki možnost klica policije iz svojih mobilnikov. Se je že zgodilo, da so nas klicali s policije, da imamo nemir v celici, saj je zapornik klical za nalašč, da bi nas provociral.

A: Jasno je potrebno postaviti meje in pravila. Ne rabimo delati vseh enakih, pri nas se preveč posiljuje s to enakostjo, enakopravnostjo in emancipacijo. Mislim, da je to tudi ovira integracije kulturno različnih migrantov.

M: Še kakšne zaključne misli?

F: Za radikalizirane bi morali narediti posebno institucijo.

E: Potrebno je narediti dober profil potencialnega radikaliziranca in de-radikalizacijo izvajati v lokalnem okolju:

- Redno javljanje,
- Delavnice,
- Terapije,
- Zaposlenost,
- Prevzem družbene odgovornosti,
- Popoln izpust v družbo.

B: dostop do podatkov iz centralne baze in možnost vnosa podatkov v takšno bazo na evropskem nivoju.

A: Tudi postopki de-radikalizacije morajo biti ažurirani in vneseni v takšno bazo z različnimi izkušnjami iz različnih držav.